

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ - NAPOCA

FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ

PREOTUL – MISIONAR

ÎN CONTEXTUL LUMII CONTEMPORANE

- Rezumat -

Coordonator științific,

Pr. Prof. Dr. Valer BEL

Doctorand,

Pr. Iacob CISMAȘ

Cluj Napoca 2010

CUPRINS

LISTĂ DE ABREVIERI.....	4
INTRODUCERE.....	5
Capitolul I Preoția bisericească – participare la preoția lui Hristos.....	8
1.1 Preoția lui Hristos, temelia, izvorul și modelul preoției creștine	8
1.2 Întruparea și dimensiunea universală a misiunii Mântuitorului.....	14
1.3 Chemarea și trimiterea Apostolilor. Succesiunea Apostolică.....	17
1.4 Preoția bisericească - participare la preoția lui Hristos.....	24
1.5 Slujirea ca jertfă. Calitățile candidatului la preoție.....	30
1.6 Preotul și misiunea creștină.....	34
1.7 Principiile misionare și sociale în epistolele pauline și aplicabilitatea lor în contextul lumii contemporane	37
1.8 Parohia și cele trei fronturi de acțiune ale preotului	44
1.8.1 Stabilitatea duhovnicească a preotului.....	44
1.8.2 Preotul și comunitatea parohială.....	50
1.8.3 Preotul și lumea în general.....	56
Capitolul II Preotul și comunitatea parohială; orientarea eclesiologică, liturgică și misionară a parohiei. Premise teologice și concluzii practice.....	58
2.1 Preotul și orientarea eclesiologică a parohiei	60
2.1.1 Identitatea creștină. Identitatea preotului în comunitate.....	61
2.1.2 Preotul și altarul – centrul parohiei	64
2.1.3 Zidirea Trupului tainic al lui Hristos	67
2.1.4 Comunitatea activă a membrilor Bisericii	70
2.2 Preotul și orientarea liturgică a parohiei	74
2.2.1 Liturghie și misiune	76
2.2.2 Misiune prin sfintele Taine.....	83

2.2.2.1	Misiunea preotului în Taina sfântului Botez și a sfântului Mir	87
2.2.2.2	Misiunea preotului în sfânta Taină a Împărtășaniei	92
2.2.2.3	Misiunea preotului în sfânta Taină a Spovedaniei	97
2.2.2.4	Misiunea preotului în sfânta Taină a Cununii	100
2.2.2.5	Misiunea preotului în sfânta Taină a Maslului	103
2.2.3	Misiune prin ierurgii. sfințirea întregii creații	104
2.3 Comuniunea și comunicarea credinței		110
2.3.1	Preotul ca învățător și pedagog	113
2.3.2	“Blândul păstor” și nevoile duhovnicești ale omului contemporan	118
2.3.3	Filantropia creștină	123
2.3.4	Cercetarea bătrânilor, bolnavilor, a celor singuri, a celor cu probleme	125
2.3.5	Prezența activă a Bisericii față de cei aflați în nevoi - în parohie și în lum.....	130
Capitolul III Duhovnicie și psihoterapie ortodoxă		135
3.1	Psihoterapie creștină ortodoxă și psihanaliză	135
3.2	Paternitatea duhovnicească	141
3.3	Reconcilierea și tămăduirea umanului	147
3.4	Înnoirea și trăirea credinței	152
3.5	Preoția ca știință terapeutică - după Sfinții Părinți	155
3.6	Preotul ca vindecător	160
Capitolul IV Reașezarea capacității de mărturisire a credinței.....		165
4.1	Epoca comunistă și efectele nocive asupra creștinilor.....	168
4.2	Soluții practice pentru activarea creștinilor nominal.....	173
4.3	Colaboratorii preotului și mărturisirea lor.....	178
4.4	Rolul prezbiteriei în împlinirea misiunii.....	183
4.5	Misiune la modul lui Hristos.....	188
4.6	Misiunea creștină și ecumenismul. Chemarea tuturor.....	192
4.7	Responsabilitatea preoției după sfântul Ioan Gură de Aur și sfântul Grigorie de Nazianz..	194

Capitolul V Aspecte practice ale misiunii și pastorației.....	197
5.1 Aspectul liturgic	197
5.2 Noi metode de catehizare.....	203
5.2.1 Model de cateheză misionară.....	210
5.2.2 Misiune prin atitudine și implicare.....	214
5.3 Predica în contextul actual.....	220
5.4 Extinderea comuniunii. Regăsirea fratelui.....	229
CONCLUZII.....	235
BIBLIOGRAFIE.....	239
DECLARAȚIE.....	259
CURRICULUM VITAE.....	260

Cuvinte cheie :

preotul, preoția,
misiunea, parohia,
taină, duhovnicie,
catehizare, filantropie,
comuniunea și comunitatea.

CAPITOLUL I

Preoția bisericească – participare la preoția lui Hristos

Superioritatea, deplinătatea preoției bisericești, date nouă de Arhiereul Hristos, constă în faptul că izvorul misiunii preoțești, precum și misiunea creștină, în toată complexitatea ei, își are temeiul său adânc și punctul de plecare în însăși comuniunea veșnică a Sfintei Treimi, în mișcarea iubirii Tatălui către Fiul în Duhul Sfânt și prin Acesta, către întreaga lume.

Preoția Mântuitorului Hristos, care constituie originea, sursa și temeiul preoției creștine, este dumnezeiască și omenească, întrucât Hristos, Arhiereul suprem, sau marele nostru Preot, este nu numai om, ci și Dumnezeu, ceea ce nu a fost nici un întemeietor de religie. În al doilea rând, ea este într-un tot sfântă și fără prihană, așa cum a fost divinul ei purtător, Domnul nostru Iisus Hristos, care nu a avut nevoie, ca alți arhierei, să aducă jertfă pentru Sine, pentru că El nu a avut păcat, deși a fost om asemenea nouă.

Învățătura de credință a Bisericii Ortodoxe înfățișează lucrarea mântuitoare și dăruitoare de viață veșnică a lui Hristos, ca operă indisolubil legată de Persoana Sa, ca izvor al vieții desăvârșite, care ne-a făcut dovada existenței și interesului Său față de noi prin coborârea în istorie rămânând în această legătură până la sfârșitul veacurilor.

Întruparea Fiului lui Dumnezeu precum și scopul operei Sale în lume este cel de mântuire. Ceea ce este îndumnezeit în Hristos este firea Sa omenească preluată în plinătatea Sa de persoană dumnezeiască. Ceea ce trebuie îndumnezeit în noi, este firea noastră întreagă, aparținând persoanei noastre care trebuie să intre în unire cu Dumnezeu, firea umană îndumnezeită, transfigurată de energia dumnezeiască îndumnezeitoare.

Preoția bisericească își găsește izvorul în preoția veșnică a Mântuitorului Hristos. Ca Dumnezeu întrupat și Arhiereu veșnic, Hristos restaurează prin patima, jertfa și învierea Sa, comuniunea noastră cu Dumnezeu.

Rolul universal al misiunii Mântuitorului, care se exprimă prin lucrarea mântuitoare asupra neamului omenesc, are un profund caracter de jertfă. Ea începe de la Întrupare și culminează cu jertfă în moartea pe cruce, căruia îi urmează slava acestei:

Înviearea. De aceea Hristos se mai numește Mântuitor, pentru că opera de răscumpărare rămâne nedespărțită de persoana Cuvântului întrupat.

Încă de la începutul activității publice Iisus a chemat douăsprezece persoane, pe care apoi le-a numit apostoli cărora le-a împărtășit înțelegerea Sa putere și le-a trimis la propovăduire spre mântuirea neamurilor.

Între Preoția lui Hristos și Preoția bisericească există o strânsă legătură în sensul că prima se perpetuează în a doua, astfel încât, mântuirea credincioșilor este posibilă prin perpetuarea lui Hristos în stare de jertfă prin lucrarea Lui de Arhieru mijlocitor și sfințitor.

Sucesiunea apostolică asigură în Biserică transmiterea externă a învățaturii revelate, începând de la Apostoli și transmiterea internă a harului ierarhiei. Învățătura e transmisă astfel, tot prin șirul ierarhilor responsabili de păstrarea intactă a doctrinei și încredințarea acestuia, ca pe un odor de preț, preoților, prin pregătirea teologilor sub supravegherea acestora.

Dimensiunea misiunii Apostolilor se revelează deplin numai după înviere, înălțare și Pogorârea Duhului Sfânt, când misiunea lor devine o mărturie a biruinței lui Hristos asupra păcatului și morții, o mărturie a vieții celei noi revelate în lume prin Hristos, în comuniunea Sa de viață și iubire cu Tatăl și cu Duhul Sfânt.

Un rol important în actul misionar apostolic îl constituie conștiința harului primit prin „punerea mâinilor” în înțelesul de sfântă Taină a Preoției. În concepția ortodoxă preotul este veriga indispensabilă de legătură între credincioși și Dumnezeu, hrănindu-i pe aceștia cu puterea dumnezeieștilor energii prin sfintele Taine, care sunt condiționate de Taina Preoției.

Euharistia și celelalte Taine inaugurează o relație personală sau o treaptă nouă a relației personale a lui Hristos cu fiecare persoană, deși aceasta are loc în cadrul comunității, într-o legătură a fiecărei persoane cu celelalte, accentuând perspectiva slujirii. Harurile Tainelor se dăruiesc persoanelor, pentru că lor li se încredințează răscumpărarea pentru actualizarea și dezvoltarea lor, prin eforturile unei vieți de jertfă a slujirii, din puterea jertfei slujitoare a lui Hristos.

Calitățile candidatului la preoție sunt strâns legate de vocația sau chemarea pentru vocație. Orice profesie trebuie îndeplinită cu conștiința unei îndatoriri morale. Pentru preoție există o vocație specială pe care teologii o împart în chemare obiectivă și chemare

subiectivă (prima vine din partea lui Dumnezeu iar cea de-a doua, ca o înclinație firească pentru preoție).

Misiunea preotului ca „trimitere” a Fiului lui Dumnezeu, constă în aceea că trebuie să Îl facă cunoscut lumii și să acționeze în numele Său în vederea mântuirii oamenilor. Componenta esențială a misiunii creștine este legată de încorporarea sacramentală în trupul eclesial al lui Hristos, prin care participăm la viața de comuniune a Sfintei Treimi.

Principiile misionare și sociale dezvoltate în epistolele pauline, trebuie să stea la baza oricărei misiuni creștine, de formare și consolidare a comunității creștine de pretutindeni și de totdeauna. Apostolul Pavel vorbește de importanța Legii Dumnezeiești care are în prim plan iubirea, ce se consolidează pe jertfă și smerenie. Misiunea sa nu are restricții legate de rasă sau religie. El le vestește tuturor Evanghelia lui Hristos, pe înțelesul fiecăruia. Apostolul se străduiește să întemeieze cât mai multe comunități creștine în jurul unor episcopi și preoți chemați să „coaguleze” în jurul lor primele comunități de creștini abia născute. El face chiar profilul unui astfel de slujitor arătându-i „distincția” și vrednicia la care trebuie să se ridice.

Pentru ca misiunea preotului să fie eficientă trebuie să fie susținut, pe lângă calitățile lui, de propria lui familie. Creștinii au nevoie de o familie model care să-i ajute în a-și regăsi propriile repere iar familia preotului tinde să fie pentru ei acest reper.

Cele trei fronturi de acțiune ale preotului se opresc la cele trei dimensiuni în cadrul cărora preotul își desăvârșește lucrarea - stabilitatea/echilibrul duhovnicesc al preotului transmise comunității parohiale și mai apoi lumii în general.

Constituirea parohiei și a întregii vieți duhovnicești se face cu un singur scop - îndumnezeirea membrilor ei. Acesta este scopul care trebuie să rămână neschimbabil de-a lungul veacurilor.

Misiunea și pastorația, atât a celor botezați cât și a celor ce nu au primit cuvântul Evangheliei, se face în și prin comunitățile creștine autentice. Preoții nu au dreptul să facă din misiune o preocupare secundară.

Preotul se leagă de parohia sa mai ales prin casa și familia sa.

Parohia prin conducerea și îndrumarea preotului trebuie să devină o comunitate mărturisitoare care se angajează într-o pastorație imediată, ordonată, eficace, cu ochii ațintiți spre viitorul pe care Dumnezeu îl pregătește pentru fiecare și pentru toți.

CAPITOLUL II

Preotul și comunitatea parohială; orientarea eclesiologică, liturgică și misionară a parohiei.

Biserica este în viziunea teologului și filozofului contemporan Christos Yannaras un eveniment de comuniune și o împlinire dinamică a comuniunii. Preotul și comunitatea parohială participă la acest „eveniment de comuniune” în mod plener identificându-se ca persoană în Ființa lui Dumnezeu prin împlinirea esențială a vieții în cadrul comuniunii eclesiale.

Viziunea modernă asupra comunităților parohiale ne face să înțelegem misiunea preotului într-o întreită angajare: eclesiologică, liturgică și misionară.

Orientarea eclesiologică a parohiei are în vedere deschiderea credinciosului, cu ajutorul părintelui duhovnic, spre receptarea Bisericii ca Trup tainic al lui Hristos ce hrănește comunitatea spre comuniune.

Identitatea creștinului se naște, se afirmă și se dezvoltă în comuniunea trupului lui Hristos și anume în vederea „zidirii” acestui trup înlăuntru și afară.

Cea dintâi condiție și calitate a identității creștinului o constituie, de aceea, încorporarea în comunitate prin primirea Evangheliei și a sfințelilor Taine și participarea totală la viața acesteia. Fără angajarea activă în Biserică, creștinul își pierde identitatea sau aceasta rămâne numai ca virtualitate nedezvoltată putând fi distorsionată oricând.

Identitatea preotului în comunitate trebuie să țină seama de perspectivele enunțate până acum. El este chemat să se smerească pe sine însuși spre a putea ridica povara celorlalți și să facă simțită între parohienii săi, și nu numai, prezența lui Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu.

Identitatea creștină a credincioșilor și a preotului lor se va forma în parohie ca imagine concretă a Bisericii la nivel local, în așa fel încât parohia să devină o comunitate liturgică, spirituală și socială în contextul lumii de azi ca mare forță mărturisitoare locală.

În acest context preotul este chemat să aducă în jurul său și al altarului o comunitate creștină autentică folosindu-se de toate mijloacele misionare, liturgice și pastorale. Parohia nu este o cooperativă de prestări servicii ci este o comunitate de

persoane în unitate de credință, spiritualitate sacramentală, etică și slujire în frunte cu preotul. Parohia și preotul trebuie să fie într-o permanentă stare de dialog și conslujire. Acest tip de dialog vizează nu doar membrii parohiei luați individual ci și grupurile parohiale strânse în jurul preotului și a Sfântului Altar care sunt și trebuie să rămână centrul fiecărei parohii.

Ca Trup al lui Hristos, Biserica nu e suma numerică a membrilor, ci ea este unirea universală cu Hristos a ipostasurilor create pe care ea le zămislește într-o nouă naștere (botezul), le întărește și pecetluiește cu Duhul lui Hristos (mirungerea) și le unește cu Trupul și Sângele Lui (euharistia).

Hristos și umanitatea sunt așa de uniți în Biserică, încât nici Hristos și nici umanitatea nu pot fi văzuți sau concepuți unul fără celălalt. De aceea Hristos este capul Bisericii, iar umanitatea, adică cei încorporați personal în Hristos, Biserica, ca Trup al lui Hristos, extins peste veacuri.

Participarea activă a poporului lui Dumnezeu la Dumnezeiasca Liturghie nu e o chestiune particulară a fiecărui credincios, ci o realizare a comuniunii lui în Hristos. E vorba de zidirea Trupului bisericesc, în care cel încorporat trăiește taina mântuirii.

Creștinul avizat de prezența păcatului și a răului în om (egoism, orgoliu, nevoia de a domina și a avea cât mai multe satisfacții materiale), trebuie să joace rolul său evanghelic, de ferment în aluatul uman, credința sa să-i permită de a fi o lumină pe care să nu o lase sub „obroc”. Comunitatea activă a membrilor Bisericii reprezintă aluatul prin care Hristos, în Duhul Sfânt, dospește toată frământătura, adică transformă lumea.

Baza în ceea ce privește primirea și rămânerea credincioșilor în sânul Bisericii este cultul dumnezeiesc. Acesta se săvârșește prin ceremonii și slujbe bisericești, dar și prin rugăciunile aparte ale credincioșilor.

Orientarea liturgică a parohiei ține de redescoperirea cultului. El constituie energia care mișcă Biserica în devenirea ei misionară. Prin cult mesajul biblic pătrunde în ritmul vieții de toate zilele a creștinului. Ritmul vieții parohiale este impus de ritmul liturgic. Se remarcă două mișcări în Liturghie: una centripetă, de revenire din lume a comunității și alta centrifugă, de ieșire în lume. Revenirea în sine a comunității pentru săvârșirea cultului se face prin unirea cu Hristos prin împărtășirea harului Său în cult.

Participarea tuturor credincioșilor la viața liturgică a parohiei trebuie să rămână regula de aur a parohiei. Nici o tehnică pastorală nu poate să înlocuiască forța de atracție

și coeziune a cuvântului predicat, a Sfintei Liturghii, a sfintelor Taine, a cultului Bisericii în general. Preotul poate menține unitatea reală a parohiei și poate evita descompunerea comunității numai prin antrenarea tuturor credincioșilor în viața liturgică sacramentală autentică.

Misiunea prin Sfânta Liturghie, sfintele Taine și ierurgii ale Bisericii este chemată să susțină dialogul dintre Hristos și credincioși. Prin fiecare Taină și ierurgie, Hristos re trăiește și iradiază în credincios trăirea și puterea altei stări prin care a ridicat umanitatea Sa până la îndumnezeirea și înălțimea sa deplină. Harul nu se dă integral printr-o singură Taină ci se dă gradat, prin fiecare Taină. Hristos ne ridică treptat, în Biserică, spre înălțimea Bărbatului desăvârșit pe care l-a întruchipat în viața și activitatea Sa.

Cunoscând bine conținutul sfintelor Taine, misiunea fundamentală a preotului va fi cea de a face cunoscută această lucrare sfințitoare a Bisericii tuturor credincioșilor, de a sluji „cu timp și fără timp” la organizarea liturgică a parohiei, inima prin care pulsează viața liturgică a Bisericii lui Hristos (vezi misiunea preotului asupra fiecărei taine în parte).

Ierurgiile nu înlocuiesc sfintele Taine, ele sunt rugăciuni de binecuvântare și sfințire a omului în diferite momente și împrejurări ale vieții și de binecuvântare și sfințire a firii înconjurătoare precum și a diferitelor obiecte sau lucruri de folos ale omului. Ele întăresc harul primit prin sfintele Taine aducând Sfințire omului și naturii deținând un loc de mijlocitor între rugăciunea particulară a creștinului și sfintele Taine.

Preotul prin puterea sfințitoare primită de la Adam cel Nou-Hristos, are misiunea de a restaura chipul noii creații după modelul grădinii din Eden, sfințind toate din cuprinsul ei spre folosul tuturor și spre mângâierea Tatălui Ceresc.

Biserica, această comuniune – comunitate dumnezeiască, a fost sădită în lume pentru mântuirea noastră. Creștinul își mărturisește credința, o trăiește și o păstrează curată și contribuie la transmiterea ei numai ca membru al comunității liturgice. Cultul și tradiția Bisericii constituie mediul prin excelență în care se transmite credința adevărată. Cultul în general și în special Sfânta Liturghie constituie energia care mișcă Biserica în devenirea ei misionară.

Preotul este chemat să accentueze acest caracter al credinței prin care creștinul se integrează în fidelitatea față de Mântuitorul Hristos așa cum este mărturisit de profeți, apostoli și evangheliști.

Slujirile preotului de învățător și pedagog contribuie și ele, pe lângă cea sacerdotală la întâlnirea lui Hristos în ființa credincioșilor. Aceste slujiri sunt strâns legate de săvârșirea Tainelor, întrucât apropierea omului de Dumnezeu nu se poate înfăptui fără venirea harului în el, ca putere a lui Dumnezeu.

Calitatea de învățător și pedagog a preotului contemporan va trebui susținută de noi metode pastorale, de înțelegerea contextului postmodernității care cere un alt tip de pastorație – cea misionară. Elementele care susțin această nouă orientare metodologică au în vedere ramuri noi de cercetare din: Psihologia pastorală, Sociologia pastorală, Antropologia cultural-pastorală, Medicina pastorală și Pedagogia pastorală.

Lucrarea lui Hristos este în primul rând una mântuitoare și tămăduitoare. A luat asupra Sa omul ca să vindece ceea ce a asumat. S-a făcut om ca să-i mântuiască pe oameni. Astfel lucrarea principală a păstorului, centrul slujirii sale pastorale, este credința terapeutică în Duhul Sfânt pe care o aplică copiilor săi duhovnicești după modelul lui Hristos Păstorul cel Bun ce viața și-o dă pentru oile Sale.

Dispariția familiei patriarhale extinse și actuala predominare cantitativă a familiilor mononucleice, predominarea familiilor cu un unic copil, rata mare a avorturilor, divorțurilor și în general, nivelul ridicat al patologiilor familiale și sociale, criminalitate urbană, indiferențialismul etico-formativ al școlii, oferă un cadru cel puțin ciudat pentru nevoile spirituale ale cetățeanului din cetate.

Biserica și credincioșii în calitate de mădulare ale Trupului Tainic au datoria să practice o „terapie a lumii bolnave” și să exercite un serviciu de tămăduire axat nu numai pe indivizi, ci la fel, pe viața socio-economică și politică a lumii. Suntem datori să avem atitudine față de orice formă de nedreptate, de abuz, contra torturii și detenției fără judecată, contra violării drepturilor omului străduindu-ne ca fiecare să putem trăi o viață demnă de o ființă umană.

Ca o comunitate de iubire, parohia trebuie să organizeze și grija ei pentru membrii aflați în suferință: bătrâni, bolnavi, văduve și orfani, prin constituirea unor adevărate „grupuri de caritate” care să amelioreze, într-un fel sau altul, nevoile acestor suferinzi.

Acțiunea creștinului în transfigurarea lumii începe în creșterea și dezvoltarea fiecărei persoane la nivelul comunității eclesiale. Influența misiunii creștine asupra societății materialiste în toate părțile lumii, depinde de reînnoirea spirituală a lumii creștine.

La nivelul tuturor centrelor eparhiale s-au constituit birouri de asistență religioasă care monitorizează activitățile de acest gen în fiecare protopopiat și parohie. Fie că vorbim de instituții de asistență religioasă destinată persoanelor vârstnice, fie că vorbim de instituții medico sociale destinate persoanelor bolnave și cu risc social, fie că vorbim de cantine sociale trebuie înțeles că toate aceste eforturi se săvârșesc în comuniunea dintre clerici și laici, în duhul dragostei de oameni în Hristos.

CAPITOLUL III

Duhovnicie și psihoterapie ortodoxă

Creștinismul este o știință care vindecă, o metodologie psihoterapeutică așa cum teologia nu este filosofie ci un sistem psihoterapeutic. Teologia este atât rod al terapiei cât și îndreptar al ei. Cu alte cuvinte, numai cei ce au fost vindecați și au atins comuniunea cu Dumnezeu pot fi numiți teologi și numai ei sunt cei care pot călăuzi pe ceilalți creștini pe calea care duce spre „locul” vindecării lor. Teologia este rod al psihoterapiei și metodologie a ei. Ea nu este o disciplină intelectuală ci rod al vindecării omului de patimi.

Cuvântul psihoterapie este compus din două cuvinte - „psihi” (suflet, psihic) și „terapie” (terapie, vindecare). Sufletul în cauză nu e unul abstract sau autonom, ci așa numitul element spiritual al existenței omului, care a fost creat de Dumnezeu. De aceea terapia sufletului este în realitate dobândirea și rodul Sfântului Duh.

După învățătura Sfinților Părinți, așa cum trupul, când e lipsit de suflet, moare, la fel și sufletul, când e lipsit de Duhul Sfânt, este mort. Astfel, psihoterapia este procesul terapeutic prin care omul ajunge la comuniunea și unirea cu Dumnezeu.

Psihoterapia ortodoxă analizează metodele de tămăduire sufletească. Pe cât de mare este deosebirea dintre înțelepciunea omenească și înțelepciunea dumnezeiască, la fel de mare este și deosebirea dintre psihoterapia omenească și cea ortodoxă.

Fundamentul duhovniciei și al psihoterapiei ortodoxe stă în evenimentul unic al întrupării Fiului lui Dumnezeu, care prin acest act își asumă firea umană în integralitatea ei, pe care apoi o trece printr-un proces complet de vindecare, cu alte cuvinte terapeutic.

Participarea la sfintele Taine ale Bisericii, care sunt forme ale prezenței harului necreat în realitatea creată a lumii, amplifică și finalizează exercitarea virtuților ca metodă duhovnicească – psihoterapeutică.

În cadrul spovedaniei, tradiția Bisericii cunoaște practica îndrumării duhovnicești, întrupate de veritabile figuri de preoți sau simpli ieromonahi cu o îndelungată experiență duhovnicească și o profundă cunoaștere a omului. Legătura cu un astfel de „ghid” constituie un eveniment de paternitate duhovnicească, o părăsire liberă (uneori pe

întreaga viață) a voii proprii, a gândurilor și a dorințelor, în mâinile unui părinte îmbunătățit plin de „duhul deosebirii”.

Grija duhovnicească de celălalt și îndrumarea lui nu sunt ușor de împlinit.

Datoria părintelui duhovnicesc nu este cea de a distruge libertatea omului ci de a-l ajuta să vadă el însuși adevărul. Nu să suprimă personalitatea omului, ci să-i dea posibilitatea de-a se descoperi pe sine însuși, să crească până la deplina maturitate și să devină ceea ce este în realitate. Părintele duhovnic nu-și impune propriile idei și virtuți personale, ci îl ajută pe ucenic să-și găsească vocația proprie printr-o relație personală și nu în urma unui cod de legi impuse.

Tămăduirea umanului se întemeiază pe harul dumnezeiesc dăruit firii omenești în chip deplin în persoana Logosului întrupat, prin întreaga lui lucrare mântuitoare. Creștinul are datoria de a împrăști acest har, primit deplin prin Taina Botezului, a Mirungerii și a Euharistiei. Lucrarea de mântuire / tămăduire se împlinește prin sinergia harului dumnezeiesc, dăruit de Sfântul Duh, cu strădania personală a creștinului de a se deschide acestui har și de a și-l împărtăși.

Această strategie terapeutică este susținută de asceza trupească - post, priveghere, lucrul mâinilor – și condusă de virtuțile generice: cumpătate, bărbăție și chibzuință, aceasta din urmă fiind sursa discernământului duhovnicesc absolut necesar în viața duhovnicescă. Terapeutică spirituală are ca scop sănătatea spirituală.

Preoția ca știință a vindecării sufletelor, după Sfântul Grigore Palama, urmărește să înțaripeze sufletul, să-l smulgă din lume, să-l dea lui Dumnezeu, să-l facă să păzească chipul lui Dumnezeu, dacă nu l-a pierdut, iar dacă e în primejdie să-l piardă, să-i arate calea ca să și-l păstreze; iar dacă și l-a stricat, să-l aducă din nou la starea dintâi. Preoția urmărește, prin Duhul Sfânt, să viețuiască Hristos în inimile credincioșilor. Scopul cel mai de seamă al preoției este să-l facă Dumnezeu prin har și părtăș fericirii celei de sus pe cel ce aparține cetei celei de jos, pe om.

Valoarea preoției, constă în aceea că ea îl ajută pe credincios să treacă de la stadiul de „chip” al lui Dumnezeu la cel al „asemănării” în Dumnezeu. Călăuzindu-l spre îndumnezeire, îl călăuzește de fapt spre vindecare – căci îndumnezeirea este vindecare și desăvârșire.

CAPITOLUL IV

Reșezarea capacității de mărturisire a credinței

Capacitatea reală de mărturisire a credinței Bisericii, a avut de suferit din cauza instalării regimului comunist, prin filosofii lui materialist-atee, contrare învățaturii creștine despre om și lume. Preotului i-au fost interzise activitățile filantropice, ecumenice, de catehizare a tinerilor, s-au desființat mănăstiri și schituri.

Dincolo de dimensiunea suferinței exterioare, putem vorbi de cea lăuntrică, ce a adus în timp un indiferentism din partea celor “căldicei”, nedepriși cu spațiul intim al credinței, precum și distorsionarea adevărului de credință și bagatelizarea ideii de spiritualitate creștină.

Astăzi, Biserica are posibilitatea de a-și redescoperii valența ei socială, culturală și liturgică, ce poate readuce în spațiul Bisericii o lume din ce în ce mai desacralizată și lipsită de perspectiva mântuirii.

În acest sens, este imperios necesar să găsim soluții practice pentru activarea creștinilor nominali și participarea lor la zidirea permanentă a “Trupului tainic”, iar în lucrarea de față s-au arătat câteva posibilități concrete în acest sens.

Biserica are nevoie de misionari laici și nu doar exclusiv de preoți. Toți credincioșii sunt chemați la acțiune “pentru că lui Dumnezeu împreună lucrători suntem” (I Corinteni 3, 9). Rolul de a-i învăța și a-i organiza pe credincioși, după principiile creștine, îi revine preotului, fiecărui preot în parohia în care a fost trimis. Responsabilitatea pentru alegerea colaboratorilor și pentru rezultatele misiunii revine, de asemenea, preotului.

Misiunea după modelul lui Hristos ne face să regândim parohia în duhul comunității euharistice, prin proiecte pastorale menite să reactualizeze învățătura Mântuitorului Hristos, într-un proces de evanghelizare misionară. Mesajul Filocaliei și moralitatea bazată pe aceasta, trebuie să-și facă simțită prezența, deoarece, această moralitate este îmbogățită prin iubirea față de Dumnezeu, față de creația Lui și, deci, prin iubirea față de lumea întreagă.

CAPITOLUL V

Aspecte practice ale misiunii și pastorației

Obiectivul central al misiunii preotului în parohie este acela de a-i aduna pe toți credincioșii, în ziua a opta, la împreună-împărtășirea din Hristos Cel Euharistic. Preotul și creștinii activi ai Bisericii, au misiunea de a extinde comuniunea Euharistică, cu scopul de a-i aduce pe toți la “masă”, acțiune misionară pe care am numit-o “liturghia înainte de Liturghie”. Există o perspectivă a misiunii față de cei botezați dar indiferenți sau neputincioși duhovnicește și o perspectivă a vestirii lui Dumnezeu și celor care încă nu l-au primit pe Hristos prin botez.

În fiecare Liturghie, creștinul, prin participare conștientă și activă, se restaurează pe sine, ca organ viu al Trupului lui Hristos, pentru ca apoi să vieze în lume, depunând mărturie pentru Hristos și împlinind faptele evanghelice ale păcii și iubirii. Putem spune, așadar, că Sfânta Liturghie își are începutul “în lume”, se trăiește deplin în Biserică și se continuă “în lume”, cu scopul îndumnezeirii ei.

Ca strategie misionară, am arătat câteva modalități de lucru pentru eficientizarea și dinamizarea actului liturgic și parohial. De asemenea, am propus câteva noi metode de catehizare, un model de cateheză misionară, pentru a veni în sprijinul preoților, dar și al credincioșilor, în vederea înțelegerii cât mai corecte a misiunii la care ne-a chemat Iisus Hristos.

În planul limbajului și al conținutului predicii, nu trebuie uitat nucleul exigențelor legate de limbajul modern în ansamblu, nefăcând abstracție de contribuția creștină, în general, la mărturisirea lui Hristos. Astăzi, lumea are nevoie de preot, în deplinătatea harului și darurilor sale, mai mult ca niciodată. Sfânta Scriptură, Sfinții Părinți și viețuirea liturgică, fundamentează în mod suficient și eficient, cuvântul de zidire al preotului.

În final, considerăm că lucrarea aduce în câmpul actual al mărturisirii și trăirii credinței creștine, un suflu nou de înmprospătare și dinamizare a misiunii creștine. Am arătat ce trebuie să facă preotul pentru a desfășura o activitate cu adevărat misionar-pastorală, iar parohia să devină o comunitate vie, activă și mărturisitoare, ca alternativă sănătoasă și viguroasă de viață, pentru omul contemporan și dintotdeauna – viața în Hristos prin sfințele Taine. În concluzie, preotul este un misionar în contextul lumii contemporane, trimis fiind de Însuși Iisus Hristos – Arhiereul Veșnic.

Sinteză lucrării în 10 rânduri

Am purces la studiu în vederea realizării acestei lucrări, cu titlul *Preotul – misionar în contextul lumii contemporane*, având în vedere refacerea drumului preoției bisericești, de la sursa sau izvorul ei – Hristos, transmisă prin succesiune apostolică până în zilele noastre. Aceasta apare ca o necesitate, întrucât, în confuzia vremurilor seculare în care trăim, atât preotul, cât și creștinul, au nevoie să înțeleagă foarte bine ce înseamnă actul misionar al Bisericii și în ce fel ne raportăm la Dumnezeu, prin Iisus Hristos, Arhiereul veșnic, atât lumea creștină, cât și cea necreștină. Cunoscând bine conținutul sfintelor Taine, misiunea fundamentală a preotului va fi cea de a face cunoscută această lucrare sfințitoare a Bisericii, tuturor credincioșilor, de a sluji “cu timp și fără timp”, la organizarea eclesiologică, liturgică și misionară a parohiei, susținută de noi metode pastorale, de înțelegerea contextului postmodernității, care cere un alt tip de pastorație – cea misionară.